

Gazi Üniversitesi
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî
Araştırma Merkezi

TÜRK KÜLTÜRÜ
ve
HACI BEKTAŞ VELÎ
Araştırma Dergisi
Research Quarterly

Bahar
Spring 2007/41

¶ Birlik, İrilik, Dirilik ¶

İçin Dönülen Semahların Ardından

İlyas KÜÇÜKCAN*

Giriş

Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi'nin kuruluşunun yirminci yıl töreni, kültürel içerikli ve halk katılımlı bir etkinlikle 21 Şubat 2007'de ilgili üniversitede gerçekleştirildi. "20. Yıl Etkinlikleri - 1: Semah Gecesi" adıyla yapılan kutlama, ulusal düzeyde bir ilk olmasının yanında; içerdiği kültür öğeleri, inanç olguları ve toplumsal yarara dönük iletileriyle de kalıcı izlenimler bırakan bir sanat şölenine dönüştü.

Bu güzel etkinlik için emeği geçenlere teşekkür ederken merkezin de nice başarılarına ulaşmasını yürekten diliyoruz. Etkinliğe ilişkin bazı düşünce ve izlenimlerimizi ise şöyle özetlemek mümkün:

Saygın İçerik

Genelde Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli odaklı olarak gerçekleştirilen etkinliğin konusu "semah" olunca, tören öncelikle Alevi-Bektaşî kesimin yoğun ilgisiyle karşılandı.

Semah merkezli bu çeşitliliği bir zenginlik olarak gören Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi, geleneksel ve otantik unsurların yok olup gitmesini önlemek ve "kayda geçmek" amacıyla "Semah Gecesi" düzenlemiştir. Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Filiz Kılıç'ın açış konuşmasında vurguladığı gibi "Kültür aktarımı her şeyden önce bilinçli bir eylemdir." Buradan hareketle diyoruz ki ancak böylesi bir sorumluluk anlayışıyla adı geçen "kültür ve inanç unsurları" genç kuşaklara sağlıklı olarak ulaştırılabilir.

Planlama, Organizasyon ve Tören İzlenimleri:

Araştırma Merkezi konunun önemini ve göreceği yoğun ilgiyi dikkate alarak hem örneklemini geniş tutmuş, hem de aksaklıkları en aza indirmek için gereken özeni göstermiştir.

* Araştırmacı-Yazar

Programın birinci halkasını oluşturan "çağrılılar grubunun" belirlenmesinde özgün örnekler yeğlenirken bölgelerarası bir yaygınlık da ön planda tutulmuştur. Bu bağlamda;

- Afyonkarahisar-Şuhut-Kayabelen Beldesi Semah Ekibi;
- Amasya-Suluova Hacı Bektaş Veli Vakfı Semah Ekibi;
- Antalya-Elmalı-Tekke Köyü (Abdal Musa) Semah Ekibi;
- Balıkesir-Merkez-Türkalı Köyü Semah Ekibi;
- Çankırı-Şabanözü-Seyyid Hacı Ali Turabi Derneği Semah Ekibi;
- Düzce-Gölyaka-Hacı Bektaş Veli Derneği Semah Ekibi;
- Eskişehir-Seyitgazi-Üçsaray Köyü Derneği Semah Ekibi;
- Kütahya-Hisarçık-Şeyhler Beldesi Semah Ekibi;
- Malatya-Arapgir-Bozok Semah Ekibi;
- Ordu-Gürgentepe Semah Ekibi;
- Tokat-Turhal-Çaylı Beldesi Semah Ekibi;
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Hacıbektaş Semah Ekibi, adlarını taşıyan grupların etkinliğe katılması sağlanmıştır.

İkinci halkayı oluşturan katılımcılar grubu ise protokol davetlileri yanında daha çok, ilgili kuruluşların temsilcileriyle Alevi-Bektaşî inanç önderlerinden oluşuyordu. Onları çağrısız gönül dostları tamamlıyordu.

Bu grupta vali, rektörler, dekanlar, öğretim üyeleri, belediye başkanları, Ankara ve çevresi sivil toplum örgütleri temsilcileri de bulunmaktaydı. Ayrıca, törende yurt dışından (Almanya, Hollanda ve Bulgaristan gibi) katılmış dostlar da bulunmaktaydı. Hepsinin heyecanlı bir bekleyiş içinde olduğu yüzlerinden anlaşılıyordu.

Ara boşluklara ve merdivenlerine kadar izleyiciyle dolan konser salonunda yerleşim düzeni, önceden yapılan bir planlama uyarınca ve üniversiteli gençler rehberliğinde karışıklığa meydan verilmeden gerçekleştirildi. Gençlerin katılımcılarla kurduğu sıcak diyalog da memnuniyet vericiydi.

Tören, duyurulan saatte, saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın ardından, araştırma merkezi müdürü Prof. Dr. Filiz Kılıç'ın açış konuşmasıyla başladı. Sayın Kılıç konuşmasının bir bölümünde, merkezin tarihsel gelişimini özetleyerek emeği gençlere teşekkür etti. Merkezin çalışmalarına dönük bilgilendirme ve değerlendirmeleri ise ilgiyle karşılandı. Özellikle Hacı Bektaş Veli'ye atfedilen:

**"Haşa ki bizim semahımız,
Oyuncak değildir.
O bir aşk hâlidir,**

Salıncak değildir.

Her kim ki semahı bir oyun sayar,

Onun namazı kılınır değildir” dizeleri, yoğun alkış alırken tören ortamının da gereken ilgi ve duygu yoğunluğuna ulaşmasını kolaylaştırdı.

Gazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kadri Yamaç'ın kısa ve öznlü konuşması, bu tür etkinlikler için cesaretlendirici ve özendirici nitelikteydi.

Program, araştırma merkezinin çalışmalarının sergilendiği bir tanıtım filmiyle devam etti. Tanıtım filmi, bilgilendirici içeriği ve belirli bir düzene göre özenle hazırlanmış genel kurgusuyla ilgi gördü.

Kutlama, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi'ne katkı sağlayanlara verilen teşekkür plaketleri takdimiyle devam etti. Afyonkarahisar ili Şuhut ilçesi Kayabelen Beldesi Belediye Başkanı Selahattin Aydoğan, araştırma merkezine verdiği tenkil malzeme alımı desteğinden dolayı; Denizli ili Buldan ilçesi Belediye Başkanı Temel Başbuğ da araştırma merkezinin yayınladığı **“Horasan'dan Anadolu'ya Alevilik-Bektaşilik ve Denizli Oğuz Yerleşimine Genel Bakış”** adlı kitap çalışmasının tüm maddi giderlerini üstlenmesi nedeniyle, plaket sunumları için uygun bulunmuşlardı. Özellikle Buldan ilçesinde sadece 10 hane Alevi yurttaşımızın yaşamasına karşın sayın belediye başkanının toplumsal barışın korunması, ulusal birliğin zedelenmemesi bağlamında gösterdiği ince duyarlılık ve ilçesindeki bir avuç Alevi canın onore edilmesine dönük örnek davranışı, katımcıların coşkun alkışları ve içtenlikli sevgi gösterileriyle karşılandı. Yoğun tezahürat arasında sahneye gelerek salondakileri selamlayan Sayın Temel Başbuğ'un plaketini Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Filiz Kılıç; Kayabelen Belediye Başkanı Selahattin Aydoğan'ın plaketini ise Gazi Üniversitesi Rektörü Sayın Kadri Yamaç verdi. Anlamlı ve duygulandırıcı bir değerbilirlik olarak algılanan bu kısa sunum, katılımcıların ayakta alkışları ve sevgi gösterileriyle ödüllendirildi.

Etkinliğin ağırlık noktasını hiç kuşkusuz; görevini bilen ve gerçekleştirdiği işin önemine inanan semah ekiplerinin, özgüvenle ve yürekleriyle sergilediği birbirinden ilginç semah örnekleri oluşturdu.

Derin bir sessizlik, içten bir sevgi, duyumsanır bir saygı ve yoğun bir ilgi ile izlenen ekiplerin hepsi de **Hakk-Muhammed-Ali** aşkına dönüyor, **Pir Hünkâr Hacı Bektaş Veli** yolundan yürüyorlardı ama; kimisi saz, kimisi keman, bazıları kudüm, tef ve zille... Hatta el tefiyle bile dönenler vardı... Tabii rengârenk giysileri, farklı el kol hareketleri, değişik dönüş ve eşleşmeleriyle... Bacı öncelikli karşılıklı saygın davranışlarıyla dolduruyorlardı meydanı... Her biri ayrı bir ilgi odağı olurken, hiçbiri ötekine yeğlenmiyordu... Her grup Anadolu'nun farklı bir güzelliğini, rengini taşıyor ve onu sergiliyordu; yeri geldikçe de Türk bayrağı ve Mustafa Kemal Atatürk'le can cana olduklarını göstererek...

Birbirini izleyen gösteriler süresince Arş. Gör. Tuncay Bülbül'ün verdiği aydınlatıcı kısa bilgiler, duygu ve ilgi yoğunluğunun sürekliliğini korurken ekipler kendilerine ayrılan süreyi aşmama konusunda duyarlı davranıyor; sunucu da yakın takibiyle program akışının aksamamasını sağlıyordu.

Gösteri bölümü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Hacıbektaş Semah Ekibi'nin belleklere kazınan ve beğenilere yerleşen nefis gösterisiyle sona erdiğinde, önlenemeyen alkışlar onları uğurluyordu.

Programın son aşamasını ise; semah ekiplerinin temsilcilerine verilen anı plaketleri oluşturdu.

Sonuç

Kutlama ile semah ritüeli alanında çok özgün örneklerin kayıt altına alınması gerçekleştirilirken, oluşan düzeyli birliktelik aracılığı ile de kültürel güzelliklerde buluşmanın ortak sevinci ve mutluluğu yaşandı. Böylece Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi de saygın vizyonuna yaraşır bir hizmeti gerçekleştirmenin kıvancına ulaştı.